

Bijlage bij brief 2796-87, advies over monitoringsprogramma 2014 t/m 2019 gaswinning onder de Waddenzee vanaf de locaties Moddergat, Lauwersoog en Vierhuizen

0. Inleiding

In deze bijlage geeft de AuditCommissie adviezen om onderdelen van het monitoringsprogramma 2014 t/m 2019 te verbeteren en onduidelijkheden weg te nemen.

1. Definitie ‘Hand aan de Kraan principe’

Uitgangspunt is dat het monitoringsprogramma als geheel voldoende analysekracht moet hebben om uitspraken te kunnen doen over het al dan niet toepassen van het ‘Hand aan de Kraan principe’. Een goede monitoring kan aantonen of een verslechtering van de natuurwaarden wel of niet samenhangt met bodemdaling door de gaswinning.

Het nieuwe monitoringsprogramma lijkt de werking van het ‘Hand aan de Kraan principe’ te beperken, doordat zij in §1.4 stelt dat: *Wanneer uit de data aannemelijk wordt dat de gaswinning wel de oorzaak is voor de nadelige ontwikkeling in het gebied dan dient hiervoor aan de hand van nader onderzoek een verklaring te worden gezocht en zo nodig met toepassing van het hand aan de kraan principe te worden ingegrepen.*

De Natuurbeschermingswetvergunningen geven aan dat wanneer aantasting van natuurwaarden optreedt en redelijkerwijs niet uitgesloten kan worden dat bodemdaling door gaswinning de oorzaak is, het ‘Hand aan de Kraan principe’ in werking treedt, onafhankelijk van nader onderzoek. De AuditCommissie adviseert EZ te verduidelijken wanneer de ‘Hand aan de Kraan’ gaat.

2. Voorstel actualisatie kans op aardbevingen

Het nieuwe monitoringsprogramma noemt in de bijlage het voorstel dat aan de hand van nieuwe inzichten de kans op aardbevingen geactualiseerd kan of zal worden. In de hoofdtekst wordt dit niet vermeld. De AuditCommissie adviseert in de hoofdtekst duidelijk te maken wanneer deze actualisatie aan de orde zal zijn. De AuditCommissie adviseert daarbij in de hoofdtekst aan te geven of en hoe mogelijke aardbevingen van betekenis zijn voor de onderhavige monitoring.¹

3. Eénduidig gebruik begrip wadplaathoogte

In de nieuwe analysestrategie (stap 2 in §2.1.2 en bijlage 1) speelt een eventuele daling van de wadplaathoogte een belangrijke rol. Het valt de Commissie op dat het begrip ‘wadplaathoogte’ op verschillende manieren gebruikt wordt in het programma (o.a. in §2.1.5 en 2.1.7), namelijk ten opzichte van NAP, ten opzichte van gemiddeld zeeniveau en ten opzichte van de diepe ondergrond. ook is het niet overal duidelijk of het gemiddelde waardes of losse puntwaardes betreft. Afhankelijk van de referentie kan er bij het hanteren van de ene definitie sprake zijn van een daling en bij de andere definitie een stijging. De Commissie adviseert voor het begrip ‘wadplaathoogte’ een eenduidige referentie te hanteren.

---

¹ Mogelijk bestaat het risico dat infrastructuur (dijken), installaties of (pijp)leidingen door een aardbeving beschadigd raken waardoor bijvoorbeeld olieproducten in het milieu terecht kunnen komen.

4. Analyse gegevens hoogtemetingen

In bijlage 1 is de analysestrategie voor wadplaten schematisch weergegeven. Stap 1 is het bepalen van de 'oogstbare hoeveelheid voedsel per tij' voor Natura2000-vogelsoorten. De AuditCommissie begrijpt op basis van het programma dat de hoogteligging, het sedimenttype en de bodemfauna hierbij betrokken worden en is het daarmee eens. Nauwkeurige bepaling van de hoogte van de wadplaten speelt hierbij een cruciale rol.

Het was de AuditCommissie op basis van het programma onduidelijk hoe vaak de bepaling en analyse van plaathogten plaats gaat vinden. De AuditCommissie heeft hierover navraag gedaan bij de NAM. De NAM gaf aan dat jaarlijkse bepaling (en analyse) van de plaathogten plaats blijft vinden. De AuditCommissie vindt dit een goede aanpak en adviseert dit in de tekst te verduidelijken.

Bijkomend voordeel van een jaarlijkse analyse is dat ervaring opgedaan wordt met dataverwerking en analyse en dat tussen de betrokken partijen consensus ontstaat over wat er precies gemeten is en over de grootte van de meetfouten.²

5. Voedselbeschikbaarheid vogels

Het monitoringsprogramma stelt een degelijk vlakdekkend meetnet van 500 x 500 m gridcellen voor, waarbij in elke gridcel de hoogteligging, het sedimenttype en de bodemfauna wordt gemeten. De AuditCommissie vindt dat dit een goede basis vormt voor het bepalen van de draagkracht voor vogels. Positief is dat in elke gridcel nu ook het voorkomen van mossel- en/of oesterbanken wordt meegenomen. Deze vormen een belangrijk voedselhabitat voor een aantal vogelsoorten.

De AuditCommissie leidt uit de tekst af dat zowel de *bruto* als de *netto* voedselbeschikbaarheid voor vogels wordt bepaald om de trends hierin te volgen. In eerste instantie wordt de *bruto* voedselbeschikbaarheid bepaald. De AuditCommissie heeft hier geen opmerkingen bij. Vervolgens wordt de *netto* voedselbeschikbaarheid voor vogels bepaald op basis van:

- profijtelijkheid (kwaliteit, soortsamenvestelling, conditie);
- beschikbaarheid (prooïdiepte, droogvalduur, ligging t.o.v. geul / hoogwatervluchtplaats);
- functionele respons (opnamesnelheid/verteringsnelheid)'.

De methodische uitwerking van deze drie begrippen in termen van hoe worden deze gemeten en hoe worden deze gebruikt in de vertaling van *bruto* naar *netto* voedselbeschikbaarheid is nog niet in het programma vermeld. De AuditCommissie adviseert daarom in de eerstvolgende jaarrapportage de begrippen³ die een rol spelen in de vertaling van *bruto* naar *netto* voedselbeschikbaarheid, de meetmethodes en de relevantie in de gegevensanalyse duidelijk aan te geven. Bijvoorbeeld in een vergelijkbaar schema zoals bijlage 1 van het monitoringsprogramma.

² Uit de evaluatie van de NAM over de periode 2007 t/m 2012 bleek dit één van de benodigde verbeterpunten.

³ Hierbij kunnen factoren die er voor zorgen dat niet alle 'voedselbeschikbaarheid' ook effectief door de vogels kan worden geoogst belangrijk zijn. Het gaat hierbij onder andere om zaken als 'optimal foraging' (welke prooifracties zijn op efficiënte wijze oogstbaar?) en om gedragsinteracties tussen foeragerende vogels waardoor de beschikbare tijd voor effectief voedselzoeken wordt beperkt.

6. Voorstel Webtics

De Webtics-benadering blijft onderdeel van het monitoringsprogramma. De AuditCommissie is het hier mee eens. Ook is vermeld dat de Webtics-benadering onderdeel wordt van de draagkrachtbenadering. Hoe Webtics precies gebruikt gaat worden in de draagkrachtbepaling is echter nog niet uitgewerkt. Het model kan in deze optiek wellicht beschouwd worden als een methodische aanvulling en controle van de draagkrachtbenadering die sowieso plaats gaat vinden voor Natura 2000 soorten.

De AuditCommissie adviseert de eventuele rol en betekenis van de Webtics-modellering als controle op de draagkrachtbenadering te verduidelijken.